

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Березіна Ірина Володимирівна

ORCID ID: 0009-0001-4385-6840

заступник директора з навчально-виховної роботи, здобувач 1 курсу III
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної
педагогіки за спеціальністю: 011 Освітні, педагогічні науки
*Комунальний заклад «Харківський ліцей № 12 Харківської міської ради»,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна*

Особливістю сучасного світу, який рухається надзвичайно швидко, є його нестабільність, невизначеність, складність та неоднозначність. Україна є частиною глобального світу, в якому стрімкий розвиток технологій, виникнення нових професій, форм та видів діяльності, висувають вимоги бути конкурентоспроможним та потрібним на ринку праці. Маємо чимало прикладів необдуманого обрання майбутньої професії, спеціальності за якою людина ніколи не працюватиме, тим самим забираючи у держави потенційні трудові ресурси. Саме тому у сучасній українській соціально-політичній сфері постало гостре, нагальне питання трансформації системи загальної середньої освіти, з метою створення умов для професійного самовизначення молоді. Адже на сьогодні перестають бути ефективними методики та інструменти вибору майбутньої професії, що перешкоджає учню обрати свій професійний шлях, реалізувати себе.

Застарілий профорієнтаційний інструментарій, що містив в основному лекційний матеріал та паперові тестування, вимагає розширення та осучаснення. Проблеми пов'язані з Covid-19 та воєнним станом спричинили значне зростання безробіття, зміну професій та змісту роботи, проте одночасно з цим маємо нові можливості для організації профорієнтації в закладі загальної середньої освіти, які полегшать знайомство молоді з ринком праці, зроблять цей процес більш цікавим й мотиваційним та учні обиратимуть професію відповідно до своїх здібностей й схильностей.

Адже, кожна людина більшою мірою схиляється до певного виду діяльності, це пов'язано зі способом життя, мисленням, навичками та підсвідомими прагненнями. Одній людині важливо реалізувати свій творчий потенціал, другій – принести користь громадськості, а третя воліє роботу націлену на матеріальний результат.

Тому, якісно організована профорієнтаційна робота в закладах освіти має вагоме значення для усвідомленого вибору майбутньої професії. Саме профорієнтаційна робота в закладі освіти дає можливість зорієнтуватись учням у світі професій, в тому числі і нових та підготувати їх до професійного вибору, надаючи корисну інформацію щодо розуміння ринку праці, враховуючи бачення власної особистості.

Проблемам професійного самовизначення присвячені роботи багатьох науковців. Серед яких, психолого-педагогічний аспект вибору професії відображено у роботах Ю. Гільбуха, Дж. Голланда, О. Голомштока, Л. Йовайши, М. Захарова, Є. Клімова, Г. Костюка, В. Моляко, Є. Павлютенкова та інші [1]. Дослідження мотивації до професійного вибору висвітлено в роботах А. Маслоу, Є. Головахи, І. Кона, Б. Федоришина та багато інших [2].

З метою якісної організації профорієнтації у закладах загальної середньої освіти нами було проведене експериментальне дослідження на базі ХЛ № 12. У дослідженні взяли участь учні 11-А класу (33 респонденти), 11-Б класу (27 респондентів), 10-А класу (37 респондентів) і 10-Б класу (34 респонденти). Дослідження проводилося для визначення факторів впливу на професійний вибір старшокласників. Результати опитування показали, що домінуючими факторами професійного вибору є думка батьків, об'єктивна оцінка власних здібностей та рівень домагань на суспільне визнання. Але на жаль поза увагою залишається школа та соціальні тенденції на професії, обізнаність старшокласників з затребуваності різних професій в різних галузях є плачевною (рис.1)

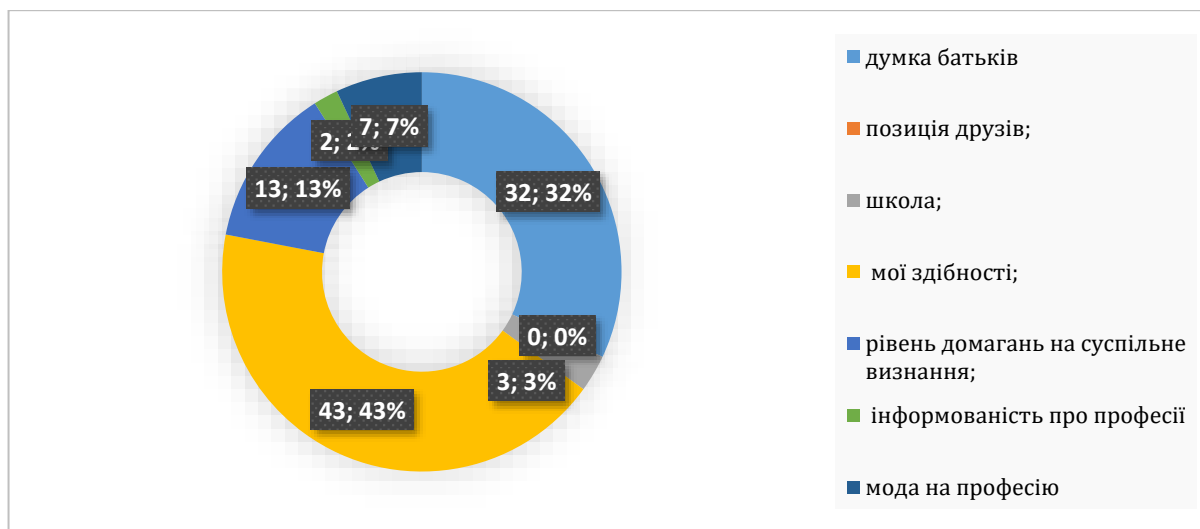

Рис. 1. Фактори впливу на професійний вибір учнів

На основі проведеного опитування адміністрацією ХЛ № 12 було прийняте рішення активного використання різноманітних цифрових освітніх ресурсів, що забезпечать якісну профорієнтаційну роботу та допоможуть закладам загальної середньої освіти зробити свій внесок у реалізацію державної політики в сфері трудових ресурсів. Онлайн-сервіси профорієнтації дозволяють не лише усвідомлено обрати майбутню професію, а й оцінити власний потенціал і розробити стратегію кар'єрного зростання. Найбільш поширеними цифровими технологіями для профорієнтації є інтерактивні онлайн інструменти, WIKI, відкриті ресурси, поєднання онлайн та офлайн елементів, пошукові системами, мобільні додатки, електронне портфоліо, соціальні мережі тощо.

Дослідивши деякі цифрові освітні ресурси, які сприяють організації профорієнтаційної роботи та дозволяють учням краще зрозуміти, який вид майбутньої професійної діяльності їм більше підходить, дають можливість оцінити власні здібності, інтереси, розробити свою індивідуальну освітню траєкторію в процесі здобуття майбутнього фаху, свою власну стратегію майбутнього кар'єрного зростання, вважаємо, що ефективними є наступні цифрові освітні ресурси: **Career Hub**, **EU4Skills**: кращі навички для сучасної України, профорієнтаційна платформа Державної служби зайнятості, hryoutest, smartia, myprofession.

Однією з ефективних платформ можемо назвати **Career Hub** - експертна платформа Центру «Розвиток КСВ» (<https://careerhub.in.ua>), яка об'єднує молодь, роботодавців, державні органи та освітні заклади для кар'єрного розвитку молоді – від школи до успішної реалізації у професії. На даній платформі розміщено буклети та

уроки про кар'єру для школярів «Карта професій» та проекти для учнівства для планування власної кар'єри.

Наступним сервісом, який довів свою ефективність у використанні, є «EU4Skills: кращі навички для сучасної України» - онлайн-платформа (<https://kariera.in.ua>), що містить вебінари та посібники для профорієнтації старшокласників.

Також корисною є профорієнтаційна платформа Державної служби зайнятості (<https://profi.dcz.gov.ua>), яка містить розділ тестування для визначення своїх розумових, аналітичних, здібностей, комунікативних та організаторських здібностей, здатності до логічного мислення, працювати в команді, схильності до підприємницької діяльності, сфери діяльності за методикою Є. Клімова.

На ресурсі smartia.me учні можуть ознайомитись з новими професіями, видами вмінь та пройти тестування на визначення професійного типу. Консультаційна мережа «Моя професія» (<https://myprofession.com.ua>) пропонує профорієнтаційні тести на основі трьох основних факторів успішної самореалізації: професійні інтереси та цінності, рівень розвитку інтелекту та психологічні схильності до певних видів професії. В результаті респондент отримує перелік тестування рекомендованих професій або профілів навчання із зазначенням відсотка відповідності.

Важливою складовою у профорієнтаційній роботі є використання Всеукраїнського проєкту з профорієнтації та побудови кар'єри (<https://hryoutest.in.ua>), створений за підтримки Міністерства освіти і науки України, який дає можливість пройти тестування на основі штучного інтелекту та визначити свою схильність до різних сфер професійної діяльності. Для учнів 7-11 класів на платформі створено курс «Відбій кар'єрної тривоги! Scorm-курс з вибору професії без гендерних стереотипів» для усвідомлення гендерної рівності у при виборі професії.

Таким чином, враховуючи вищезазначене можемо зробити висновок, що впровадження цифрових освітніх рішень з використанням онлайн-сервісів осучаснює профорієнтаційну роботу, допомагає підліткам визначати власну схильність до професій, дізнаватись про нові, актуальні професії на ринку праці, що допоможе зробити усвідомлений вибір майбутнього фаху та реалізувати державну політику в сфері трудових ресурсів.